

Projekt izlaganja šumadijskih likovnih umetnika, čiji je glavni inicijator slikar i univerzitetski profesor Momir Knežević, beleži mali ali značajan jubilej – svoju petogodišnjicu. U vremenima kada se mnogo toga gasilo još u začecima, i pre realizacije, kada mnoge dobre i korisne ideje jednostavno nisu ni mogle zaživeti, koliko zbog novca toliko i rad mnogih drugih nepovoljnih okolnosti, pa i zbog provincijske apatije koja je pogubna po ambicije umetnika, ili zbog nebrige sredine u kojoj žive i rade umetnici, ovakve godišnjice svakako zaslužuju pažnju i mali osvrt. Tim pre što je 2001, kada su započete izložbe koje bi se mogle nazvati izložbama likovnih umetnika Šumadije, i druga po redu od održanih tridesetak priređena u Smederevskoj Palanci.

Uz čestitke za istrajnost, ne samo za koncept koji je sproveden ličnom inicijativom, (nije dakle "pokriven" nekom muzejskom ili galerijskom institucijom), iza koga su često stajala i "lična" finansiranja ovakvih izložbi, treba istaći da je svaka od tridesetak izložbi imala određenu, jasnu i precizno koncepciju, realizovanu do kraja vrlo profesionalno i pored, treba ponoviti možda više puta, odsustva saradnje sa etabliranim institucijama, muzejima i galerijama, osim kada tamo izložbe Šumadinaca gostuju kao gotov pa i besplatan "proizvod". Anderground autorska inicijativa u ovom projektu se pokazuje kao snažno pokretačka, stabilna pa i respektabilna, tim više što za ovih pet godina, u režiji šumadijskih muzeja i galerija, gotovo da nije otvorena ni jedna jedina izložba ovakvog profila i sastava umetnika. Tako ove alternativne "šumadijske" izložbe nadomestuju propuste koje su napravile državne galerijske i muzejske institucije, odnosno sami kustosi, izgovarajući se obično nedostatkom novca. Kao da realizatori ovih tridesetak izložbi nemaju isti problem, i još mnogo više drugih, nepoznatih "kolegama" koji za platu rade iste te poslove. Da, svi imaju isti problem, nedostatak para, ali Šumadinci imaju i stvaralačkog nerva, i velike želje, istovremeno i sposobnosti, svega onoga što odlikuje umetnike od akcije, takođe likovne kritičare koji isto

tako učestvuju u ovim projektima, te objedinjeni već godinama istrajavaju u umetničkoj misiji koja podrazumeva čestu fluktuaciju umetnika i njihovih dela. Na taj način stvaraju jednu posebnu instituciju, već prepoznatljivu u Šumadiji, i u Vojvodini, i u Crnoj Gori, uskoro i na drugim geografskim širinama – instituciju koja podrazumeva ime Šumadije, regije koja je središte obnovljene Srbije, ali koja je decenijama potisnuta beogradizacijom i sličnim centralizacijama.

Koliko je bilo potrebno želje, truda i rada da se najpre osnuje a potom ustali izložba pod nazivom "Likovni umetnici Šumadije" (u brojnim varijantama), evidentno je već nakon ovih nekoliko godina. Posebno na planu upoznavanja šire javnosti sa umetničkim potencijalima koji do ovih izložbi nisu bili poznati i priznati ni u svojim sredinama, brojnim gradovima i manjim naseljima po Šumadiji. Tridesetak izložbi angažovalo je desetine i desetine umetnika sa područja Šumadije, sve one koji su genetički ili umetnički povezani sa srcem Srbije, područjem koje je prirodno središte srpske države i nacije, na čemu se mora insistirati zbog zaborava potomaka Karađorđa i Miloša, Joakima i Jakšića i mnogih drugih kojima je Šumadija odavno Srbija.

Izložba u Smederevskoj Palanci okupila je uglavnom njene stalne učesnike, ali je otkrila i nove umetnike. Mlade pretežno, ali već sa identitetom, tako da se, upravo ovakvim izložbama, nedvosmisleno dokazuje ona stara pretpostavka kao puka istina: u Šumadiji žive i rade respektabilni likovni umetnici. Trebalo je samo omogućiti im da se pokažu, ovakvim i sličnim izložbama.

Od onih koji su već izlagali prepoznaju se kristalni radikalizam Milije Belića, fini zaokret Žarka Vučkovića ka potenciranom predmetu njegove asocijativne slike, nastavak noćurno poetike Snežane Grozdanović, erotizam Stojana Đurića, crtačka veština Miodraga Zupca, razložnost u materijalu Dragoljuba Jelesijevića, minucioznost i narativnost Slobodana Jelesijevića, tonsko-grafički pristup Nebojše Jocića, nova definicija idealnog pejzaža Momira Kneževića, neobične forme i suva pasta Miloša Milidraga, geometrijska preciznost grafičarke Biljane Miljković, ogledalna slika Zorana Mišića, krupan plan portreta grafičara Bojana Otaševića, "modernističko" platno Nenada Ristovića, specifična vizura gošće iz Bugarske Mirjane

Savove, ili još specifičniji "pejzaži" Zorana Todora, realizovani neslikarskim materijalima (kaširanim reprodukcijama predela, zardalim metalnim površinama).

Nova tri izlagača su Radiša Marinković, iz Jagnjila (Mladen-

ovac), sa akrilicima znatnih deformacija formi, Pejić Dušica, iz Kraljeva, sa velikim apstraktnim platnima izraženih koloristički suprotnosti, odlično organizovanim, i Jelena Šalinić, iz Mladenovca, slikar autentičnog šumadijskog predela.